

ПРАЛЕТАРЬ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР

№ 83 (1617)

Пятніца, 20 кастрычніка 1961 года

Цана 4 кап.

З'ЕЗД БУДАЎНІКОЎ КАМУНІСТЫЧНАГА ГРАМАДСТВА

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ

аб XXII з'ездзе Камуністычнай партыі
Савецкага Саюза

17 кастрычніка, у 10 гадзін раніш, у Маскве, у Крамлёўскім Палацы з'ездаў пачаў работу чарговы XXII з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

З'езд адкрыў уступнай прамовай Першы сакратар ЦК КПСС таварыш М. С. Хрушчоў.

З'езд выбраў Прэзідыум з'езда, Сакратарыят, Рэдакцыйную камісію і Мандатную камісію.

Зацвярджаецца наступны парадак дня з'езда:

1. Справаздача Цэнтральнага Камітэта КПСС — дакладчык Першы сакратар ЦК КПСС тав. М. С. Хрушчоў.

2. Справаздачны даклад Цэнтральнай Рэвізійнай камісіі КПСС — дакладчык старшыня Цэн-

тральнай Рэвізійнай камісіі тав. А. Ф. Горкін.

3. Праект Праграмы КПСС — дакладчык тав. М. С. Хрушчоў.

4. Аб змяненнях у Статуте КПСС — дакладчык Сакратар ЦК КПСС тав. Ф. Р. Казлоў.

5. Выбары цэнтральных органаў партыі.

Са справаздачай Цэнтральнага Камітэта КПСС выступіў Першы сакратар ЦК КПСС тав. М. С. Хрушчоў, гораца сустрэты дэлегатамі і гасцямі з'езда.

Затым з'езд заслухаў справаздачны даклад Цэнтральнай Рэвізійнай камісіі КПСС, з якім выступіў старшыня Цэнтральнай Рэвізійнай камісіі КПСС тав. А. Ф. Горкін.

17 кастрычніка 1961 года. Маскоўская раіца. Крэмль. Родны, прывычны, а рубінамі чырвоных зорак. Цвет партыі, усяго савецкага народа, лепшыя людзі краіны прыйшлі сёння сюды, у новае цудоўнае збудаванне са шкла і мармуру — Крамлёўскі Палац з'ездаў. Ветэраны рэвалюцыйных баёў, героі першых пяцігодзяў, ініцыятары цудоўнага адраджэння нашай радзімы, якія савецкія людзі, адзіночцы свет, першыя выйшлі ў космас, сабраліся на найвялікшы камуністычны форум, каб прыняць першую ў гісторыі чалавечства праграму пабудовы камунізму.

Мільёны рабочых на прадпрыемствах, будоўляў і транспарце, нагаснае сялянства, савецкая інтэлігенцыя з выключным уздымам рыхтаваліся да гэтага дня, прысвечанага яму сваю натхнёную стваральную працу. Уся наша вялікая Радзіма, якая ўзнікла ідзе да светлых вышэйшых камунізму, сустрачае XXII з'езд партыі як самае вялікае і радаснае свята.

Да з'езда КПСС прымавана ўвага ўсяго свету. Прагрэсіўнае чалавечства вітае наш народ, нашу партыю як сцягаводца новай эпохі, вясцальніка высакародных гуманістычных ідэалаў. Велізарныя чыкавыя ў свеце выклікае праект новай Праграмы КПСС — гэты Маніфест Камунізму, які ўсталявае на зямлі Мір, Працу, Свабоду, Роўнасць, Брацтва і Шчасце ўсіх народаў.

Час набліжаецца да дзесяці гадзін. Цэлыя вітаючы дэлегаты з'езда кіраўнікоў раду дэлегатаў братніх марксісцка-ленінскіх партыі, якія займаюць месцы ў прэзідыумах.

Роўна 10 гадзін раніш. Бурнымі, праяўленымі апладысманамі сустракае з'езд з'яўляюча членаў Прэзідыума Цэнтральнага Камітэта КПСС — баявага штаба нашай вялікай партыі. Усе ўстаюць.

З велізарнай увагай слухаюць дэлегаты і гасці ўступную прамову Першага сакратара ЦК КПСС таварыша Мікіты Сяргеевіча Хрушчова.

XXII з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза адкрыўся.

Таварыш М. С. Хрушчоў гаворыць, што за час, які прайшоў пасля XXI з'езда, міжнародны камуністычны рух рух страціў рад выдатных дзеячоў і срод іх — нашых незабытых таварышаў Вільгельма Піка, Уільяма Фостара, Гары Пола, Юджына Даніса, Ваплага Канеліага, Эліаса Лафэрта, Фараджа Хелу, Гастона Манмусо.

У барацьбе супраць каланіялізму зацікаўлены дзеячы нацыянальна-вызваленчага руху Афрыкі Патрыс Лумумба.

Ад рукі подлага фашыскага забойцы, найміта імперыялістаў загінуў таварыш Інадрэа Асанума, старшыня Сацыялістычнай партыі Японіі, выдны грамадскі дзеяч і барацьбіт за мір і демократыю.

Таварыш М. С. Хрушчоў прамаўляе ўшанаваць іх памяць мінутай маўчанні.

Таварыш М. С. Хрушчоў паведамляе, што на XXII з'езд партыі прыйшлі дэлегаты ад 80 замежных марксісцка-ленінскіх партыі. Ад імя з'езда ён гораца вітае дэлегатаў дружалюбных братніх партыі, а таксама перадае сяброўскае, сардэчнае прытанне прысутным на з'ездзе дарагім гасцям — прадстаўнікам дэмакратычных нацыянальных партыі незалежных дзяржаў Афрыкі. І кожны раз, як толькі М. С. Хрушчоў называе дэлегатаў і яе кіраўніка, у зале раздаюцца гарачыя апладысменты.

З'езд пачынае фарміраванне кіруючых органаў: Прэзідыума, Сакратарыята, Рэдакцыйнай і Мандатнай камісіі.

Па пытанню аб складзе Прэзідыума з'езда слова даецца прадстаўніку Украінскай партыйнай арганізацыі І. П. Казанцу. Па даручэнню Савета прадстаўнікоў дэлегатаў ён уносіць прапанову выбраць Сакратарыят з'езда ў колькасці 19 чалавек. Сакратарыят выбіраецца аднагалосна.

Слова даецца прадстаўніку Ленінградскай партыйнай арганізацыі І. В. Спрыдонаву. Па даручэнню Савета прадстаўнікоў дэлегатаў ён уносіць прапанову выбраць Рэдакцыйную камісію з'езда ў колькасці 15 чалавек. Рэдакцыйная камісія выбіраецца аднагалосна.

Прадстаўнік партыйнай арганізацыі Узбекістана Ш. Р. Рахыдаў па даручэн-

ню Савета прадстаўнікоў дэлегатаў уносіць прапанову выбраць Мандатную камісію з'езда ў колькасці 35 чалавек. Прапанова гэтая прымаецца, і камісія выбіраецца аднагалосна.

Затым зацвярджаецца парадак дня з'езда.

Старшыняваючы на пасяджэнні тав. Ф. Р. Казлоў дае слова для справаздачы Цэнтральнага Камітэта КПСС Першаму сакратару ЦК КПСС тав. М. С. Хрушчова. Дэлегаты і гасці гарачымі апладысманамі сустракаюць Мікіту Сяргеевіча Хрушчова. Усе ўстаюць.

Затым на вярхоўным пасяджэнні быў заслухан справаздачны даклад з'езда Цэнтральнай Рэвізійнай камісіі КПСС, які зрабіў старшыня Рэвізійнай камісіі тав. А. Ф. Горкін.

18 кастрычніка XXII з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза працягваў сваю работу.

Старшыняваючы тав. М. А. Суслаў, адкрываючы ранішнее пасяджэнне, прамаўляе заслухаць даклад аб праекце Праграмы КПСС з тым, каб абодва даклады — справаздачу Цэнтральнага Камітэта і даклад аб праекце Праграмы КПСС — абмяркоўвалі адначасова. З'езд прымае гэтую прапанову.

Слова для даклада аб праекце Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза даецца Першаму сакратару Цэнтральнага Камітэта партыі таварышу М. С. Хрушчова. З'яўленне на трыбуне М. С. Хрушчова ўсе ўдзельнікі з'езда сустракаюць гарачымі праяўленымі апладысманамі.

Даклад тав. М. С. Хрушчова, які працягваўся на працягу ранішняга і вечарняга пасяджэнняў, быў выслухан з вялікай увагай і неаднаразова перапынаўся бурнымі апладысманамі.

Вялікі план нашай партыі — план пабудовы камуністычнага грамадства цалкам захапіў увагу прысутных у зале. Кожны з дэлегатаў з пачуццём глыбокай радасці ўсведамляў, што яму выпала гістарычная місія ад імя мільёнаў зацвярдзіць новую Праграму КПСС і прыняць самы актыўны ўдзел у яе выкананні, ажыццявіць заветную мэта партыі, усяго савецкага народа.

Справаздача Цэнтральнага Камітэта КПСС XXII з'езду Камуністычнай партыі Савецкага Саюза

Даклад Першага сакратара ЦК КПСС
таварыша М. С. ХРУШЧОВА

Пачынаючы справаздачны даклад Цэнтральнага Камітэта КПСС, Першы сакратар ЦК КПСС таварыш М. С. Хрушчоў гаворыць, што мінуўшыя пасля XX з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза шэсць гадоў мелі для нашай партыі, для савецкага народа, для ўсяго чалавечства выключнае, можна сказаць, сусветна-гістарычнае значэнне. Савецкая Радзіма ўступіла ў перыяд разгорнутага будаўніцтва камунізму па ўсім шырокім фронце вялікіх работ. Эканоміка і культура Савецкага Саюза знаходзіцца на крутым уздыме. Паспяхова выконваецца сямігадовы план — план магутнага развіцця прадукцыйных сіл нашай Радзімы.

Сацыялізм усталяваўся ў рамках усяй сусветнай сацыялістычнай садружнасці. Важнейшыя падзеі мінулых год былі адлюстраванымі галоўнай заканамернасцю нашата часу: імкліва ішоў працэс нарастання і ўмацавання жыццёвых сіл сусветнай сістэмы сацыялізму.

Дзейнасць нашай партыі і дзяржавы адбывалася ў складанай міжнароднай абстаноўцы. Мы раз імперыялісты спрабавалі паставіць свет на небаспечную грань вайны, правяршыць сілу Савецкага Саюза і мужнасць яго народаў. Многія буржуазныя палітычныя дзеячы чыпілі сябе ілюзіямі: ці не праваліліся мы са сваімі планами, ці не распадзецца сацыялістычны лагер. Яны задумвалі супраць нас нямала правакацый і дыверсій. Партыя, уцёс савецкі народ выкрывалі падкопы ворагаў і з гонарам выходзілі з усіх выпрабаванняў. Сёння Савецкі Саюз больш моцны і дужы, чым калі б там ні было!

Жыццё поўнацю пацвердзіла правільнасць тэарэтычных вывадаў і палітычнага курсу партыі, яе генеральнай лініі. Да свайго XXII з'езда дзесяцілітняя партыя камуністаў Савецкага Саюза прышла адзінай і згуртаванай, непарыўна звязанай з савецкім народам. Жывым увасабленнем адзінства партыі і народа, іх волі і дум з'яўляюцца пяць тысяч дэлегатаў з'езда — лепшыя сыны і дачкі вялікай Ленінскай партыі.

М. С. Хрушчоў адзначае, што прэстыж і аўтарытэт Савецкай дзяржавы на міжнароднай арэне яшчэ больш узрос. Нарады партыі, выпрацаваныя на XX з'ездзе, былі правільнымі. Дакладчык характарызуе асаблівасці мінулага этапу гістарычнага развіцця сусветнай сістэмы сацыялізму, эканоміка якой працягвае развівацца непараўнальна больш высокімі тэмпамі, чым эканоміка капіталізму. Сацыялістычныя краіны ў 1960 годзе павялічылі аб'ём прамысловай вытворчасці ў параўнанні з 1937 годам у 6,8 раз, у той час як капіталістычныя краіны — менш чым у 2,5 раз. Доля краін сацыялізму ў сусветнай прамысловай вытворчасці, якая складала ў 1955 годзе 27 працентаў, павялічылася ў 1960 годзе прыкладна да 36 працентаў.

Маральнае і палітычнае адзінства народа, якое ўпершыню складалася ў нашай краіне, мацнее ва ўсіх сацыялістычных краінах. Наш народ з глыбокай сімпатыяй ўспрымае поспехі ў сацыялістычным будаўніцтве вялікага кітайскага народа, іншых братніх народаў і жадае ім новых слаўных перамог. Цяпер, з завяршэннем важнага этапу сацыяльнай перабудовы, у сацыялістычных краінах створаны яшчэ больш спрыяльныя ўмовы для далейшага росту эканомікі і культуры, для павышэння дабрабыту працоўных.

Затым М. С. Хрушчоў гаворыць аб працэсе братняга аб'яднання сацыялістычных краін, іх палітычнай і гаспадарчай калектывізацыі, аб прамым вытворчым супрацоўніцтве.

Галоўнае цяпер заключаецца ў тым, каб, нягледзячы на развіццё эканомікі ўсіх і кожнай сацыялістычнай краіны, дабіцца перавагі сусветнай сістэмы сацыялізму над капіталістычнай па абсалютнаму аб'ёму вытворчасці. Гэта будзе вялікая гістарычная перамога сацыялізму.

Наша партыя ясна разумее свае задачы, сваю адказнасць і зробіць усё, што ад яе залежыць, каб сусветная сістэма сацыялізму і ў далейшым мацнела, набірала сілы і развівалася. Мы верым, што ў спадарніцтве з капіталізмам перамога будзе за сацыялізмам. Мы верым, што гэта перамога будзе атрымана ў мірным спаборніцтве, а не на шляхах развіцця вайны. Мы стаялі, стаім і будзем стаяць на пазіцыях мірнага суіснавання дзяржаў з рознымі сацыяльнымі ладам, будзем рабіць усё для ўмацавання міру ва ўсім свеце.

Спыняючыся на становішчы ў краінах капіталізму, Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў адзначае далейшае абвостранне супрацьпаставы між унутры гэтых краін, так і паміж імі. Агульнае тэндэнцыя далейшага загінування капіталізму працягвала дзейнічаць з няўмоўнай сілай. Ён гаворыць аб велізарных расходах дзяржаў НАТО на гонку ўзбраенняў, аб масавым беспарадку, аб сур'ёзных зменах у суадносінах сіл унутры капіталістычнага свету. Будучыя супрацьпаставы раздзяляюць ЗША з Англіяй і іншымі імперыялістычнымі дзяржавамі. Яны працягваюцца і ў НАТО, і ў іншых аграрных блоках. Імперыялісты ЗША выступаюць у саюз з нацыяналістычнымі імперыялістычнымі імперыялістамі, пагражаючы міру і бясспецы народаў.

У дакладзе вялікая ўвага ўдзяляецца задачам ліквідацыі рэнткаў каланіяльных сістэм, барацьбе працоўных краін капіталізму за свае эканамічныя і сацыяльныя правы, дзейнасці камуністычных партыі. Барацьба краін сацыялізму і ўсіх міралюбівых сіл супраць падрываў новай аграрнай і вайны складае галоўны змест сучаснай сусветнай палітыкі.

Пераходзячы да міжнародных праблем, якія патрабуюць неадкладнага вырашэння, М. С. Хрушчоў гаворыць, што важнейшай часткай знешнепалітычнай палітыкі нашай дзяржавы ў наш час з'яўляецца праблема мірнага жыцця, патрэба разглядаць як галоўны вынік дзейнасці партыі, яе Цэнтральнага Камітэта па нарошчванню магутнасці Савецкай дзяржавы, ажыццяўленню лініі сацыяльнай палітыкі, як вынік дзейнасці братніх партыі краін сацыялізму, актывізацыі міралюбівых сіл усіх краін.

У ходзе мірнага спаборніцтва дзюх сістэм капіталізм пацярпеў глыбокае маральнае паражэнне ў вачах усіх народаў. Простыя людзі штодзённа пераканваліся ў тым, што капіталізм не ў стане вырашыць ніводнай з напэўных праблем, якія стаяць перад чалавецтвам. Усё больш відавочна, што толькі на шляхах сацыялізму можна знайсці вырашэнне гэтых праблем.

Надзеі паказваюць, што курс нашай

партыі, дзяржавы і народаў, іх волі і дум з'яўляюцца пяць тысяч дэлегатаў з'езда — лепшыя сыны і дачкі вялікай Ленінскай партыі.

М. С. Хрушчоў адзначае, што прэстыж і аўтарытэт Савецкай дзяржавы на міжнароднай арэне яшчэ больш узрос. Нарады партыі, выпрацаваныя на XX з'ездзе, былі правільнымі. Дакладчык характарызуе асаблівасці мінулага этапу гістарычнага развіцця сусветнай сістэмы сацыялізму, эканоміка якой працягвае развівацца непараўнальна больш высокімі тэмпамі, чым эканоміка капіталізму. Сацыялістычныя краіны ў 1960 годзе павялічылі аб'ём прамысловай вытворчасці ў параўнанні з 1937 годам у 6,8 раз, у той час як капіталістычныя краіны — менш чым у 2,5 раз. Доля краін сацыялізму ў сусветнай прамысловай вытворчасці, якая складала ў 1955 годзе 27 працентаў, павялічылася ў 1960 годзе прыкладна да 36 працентаў.

Маральнае і палітычнае адзінства народа, якое ўпершыню складалася ў нашай краіне, мацнее ва ўсіх сацыялістычных краінах. Наш народ з глыбокай сімпатыяй ўспрымае поспехі ў сацыялістычным будаўніцтве вялікага кітайскага народа, іншых братніх народаў і жадае ім новых слаўных перамог. Цяпер, з завяршэннем важнага этапу сацыяльнай перабудовы, у сацыялістычных краінах створаны яшчэ больш спрыяльныя ўмовы для далейшага росту эканомікі і культуры, для павышэння дабрабыту працоўных.

Затым М. С. Хрушчоў гаворыць аб працэсе братняга аб'яднання сацыялістычных краін, іх палітычнай і гаспадарчай калектывізацыі, аб прамым вытворчым супрацоўніцтве.

Галоўнае цяпер заключаецца ў тым, каб, нягледзячы на развіцё эканомікі ўсіх і кожнай сацыялістычнай краіны, дабіцца перавагі сусветнай сістэмы сацыялізму над капіталістычнай па абсалютнаму аб'ёму вытворчасці. Гэта будзе вялікая гістарычная перамога сацыялізму.

I. Сучасная сусветная абстаноўка і міжнароднае становішча Савецкага Саюза

Вялікі раздзел даклада прысвечана аналізу сучаснай сусветнай абстаноўкі і міжнароднаму становішчу Савецкага Саюза. М. С. Хрушчоў указвае, што спаборніцтва дзюх сусветных сацыяльных сістэм — сацыялістычнай і капіталістычнай — стала стрымжнем, асновай сусветнага развіцця на сучасным гістарычным этапе. У грамадскім развіцці ўсё больш выразава праўдзілі дзве лініі, дзве гістарычныя тэндэнцыі. Адна — лінія сацыяльнага прагрэсу, міру і стварэння. Другая — лінія рэакцыі, прыгнечання і вайны.

Нягледзячы на правядзення палітыку міру, якая не забывалі аб пагрозе вайны з боку імперыялістаў. Той факт, што вайну ўдалося прадухіліць і савецкія людзі, народы іншых краін маглі карыстацца дабро-

тва з жыццём народа, з задачамі камуністычнага будаўніцтва!

(З Заключэння ЦК КПСС да 44-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі).

(Занаканчэнне на 2-й стар.)

АБ ПРАГРАМЕ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

Даклад таварыша М. С. Хрушчова
на XXII з'езде Камуністичнай партії Савецкага Саюза 18 кастрычніка 1961 года

XX з'езд, гаворыць таварыш М. С. Хрушчов, даручыў Цэнтральнаму Камітэту падрыхтаваць праект новай Праграмы Камуністичнай партії Савецкага Саюза. Цэнтральны Камітэт выканаў гэтую даручэнне і пасля абмеркавання праекта Праграмы партыя, народам выносіць яго на разгляд з'езда.

Наш з'езд уважліва ў гісторыю як з'езд будаўніцтва камунізму. З гэтай прычыны першыя словы любові і адданасці мы звяртаем да геніяў чалавечтва, якіх правядуць рабочага класа — Маркса, Энгельса, Леніна. Сацыялізм, неабходнасць якога была навукова праказана Марксам, Энгельсам, сацыялізм, план пабудовы якога вызначыў Ленін, стаў у Савецкім Саюзе рэальнасцю. Цяпер наша краіна ідзе да новых вышынь — вышынь камунізму.

XX век — век трыумфальных перамог

I. Гістарычныя перамогі сацыялізма

М. С. Хрушчов характарызуе асноўныя этапы вялікага шляху, які прайшла наша краіна пасля кастрычніка 1917 года, гаворыць аб поспехах у індустрыялізацыі і калектывізацыі, развіцці культуры і навуцы.

У сацыяльнай галіне партыя ажыццявіла спрэжаныя спадзяванні народных мас. Вырашана складаная праблема — узвядзенне паміж нацыямі. У СССР склалася новая гістарычная агульнасць людзей розных нацыянальнасцей, якія маюць агульны характэрныя рысы, — савецкі народ.

Карэнным чынам змяніліся ўмовы жыцця людзей. Грошы біч працоўных — беспрацоўе — даўно знішчаны. Рэальная зарплата рабочых і служачых з улікам ліквідацыі беспрацоўя і скарачэння рабочага дня павялічылася за гады Савецкай улады ў 5,8 раз, рэальныя даходы сялян — больш чым у шэсць разоў. Кватэраная плата ў СССР — самая нізкая ў свеце. Ажыццяўляецца закон аб амерыянах падаткаў. Сярэдняя працягласць жыцця чалавека павялічылася да 69 гадоў.

З перамогай сацыялізма адбыліся карэспандэнцыя змяненняў у характары грамадскага развіцця. Параўноўваючы палітычную карту свету ў 1919 годзе і ў нашы дні, дакладчык прыводзіць такія лічбы: калі ў 1919 годзе сацыялістычны свет займаў усяго 16,0 працэнта плошчы і ў 7,8 працэнта насельніцтва, то ў 1961 годзе сацыялістычны свет займаў ужо 25,9 працэнта плошчы і 35,5 працэнта насельніцтва. Буйныя імперыялістычныя дзяржавы (ЗША, Англія, Германія — ФРГ, Францыя, Японія, Італія) і іх калоніі займалі ў 1919 годзе 44,5 працэнта плошчы і 48,1 працэнта насельніцтва, а ў 1961 годзе — 13,7 працэнта плошчы, 17,9 працэнта насельніцтва. К 1919 годзе — 69,2 працэнта насельніцтва жыло ў калоніях, паўкалоніях і дэмініях; у 1961 годзе гэтыя лічбы знізіліся да 2,8 працэнта.

Гэтыя рэвалюцыйныя сведчання аб тым, што вялікія рэвалюцыйныя сілы сучаснасці

камунізму. У першай палове стагоддзя на нашай планеце трымаўся ўсталяваўся сацыялізм, у другой палове стагоддзя на ёй усталяваўся камунізм.

Шлях да гэтага ўказае новая Праграма нашай партыі, якую справядліва называюць Камуністычным маніфэстам сучаснай эпохі.

У праекце Праграмы ўвабрана калектыўная думка партыі. Усе савецкія людзі гавораць: гэта наша праграма, яна адпавядае нашым спадзяванням і імкненням.

Ідэя праграмы адлюстроўваецца светлым маром усяго чалавечтва. Праект Праграмы КПСС горада адобран братнімі партыямі. Яго з вялікім натхненнем сустрачаюць працоўныя ўсяго свету. І гэта гаворыць аб сілах камунізму, аб вялікім значэнні нашай праграмы для лёсу чалавечтва.

рашаючым чынам змянілі аблічча свету, імперыялізм беззастарожна страціў пазаванне над большай часткай народаў. Вызначылася галоўная магістраль, па якой ідзе перадавае чалавечтва. Магістраль гэтая — сацыялізм.

М. С. Хрушчов спыняецца на выніках паступальнага развіцця грамадства ў нашу эпоху. Асноўны вынік — утварэнне сусветнай сацыялістычнай сістэмы. Цяпер ужо вядома, не адной краіны, а вялікай групы дзяржаў пацверджана неабходнасць змены капіталістычнага ладу сацыялістычным, даказаны рашаючы перавагі сацыялізма.

Другі па сваёй гістарычнаму значэнню вынік сусветнага развіцця — крах капіталістычнай сістэмы. На абломках каланіяльных імперый узніклі 42 суверэнныя дзяржавы.

Трэці вынік сусветнага развіцця — рэзкае ўсебаковае аслабленне капіталізму і новае абнаўленне яго агульнага крызісу. Тэмпы эканамічнага развіцця капіталістычнай сістэмы замаруджваюцца, ледзь апраўжваюцца ў раздзі краін рост насельніцтва, эканамічныя крызісы пачаюцца, асабліва ў ЗША. Да велізарных размероваў разросся мілітарызм. 15—20 працэнтаў нацыянальнага даходу выдаткоўваецца на ўзбраенне.

Па сродкі, выдаткаваныя на войны і падрыхтоўку да іх за першую палову XX стагоддзя, можна было б бесплатна карміць хлебам паўстагоддзя ўсё насельніцтва нашай планеты. На гэтыя сродкі можна было б пабудоваць добраўпарадкаванае жыллё для 500 мільянаў сем'яў, гэта значыць дзяўч траець насельніцтва свету.

Калі суміраваць галоўныя вынікі сусветнага развіцця, то можна сказаць: гісторыя рухаецца так, як прадказалі Маркс і Ленін. Сілы сацыялізма, усе сілы сусветнага прагрэсу нарастаюць, народы ўсё больш рашуча рухаюцца ў імперыялізм. Нагібель імперыялізму і перамога сацыялізму ў сусветным маштабе непазбежны.

II. Камунізм — вялікая мэта партыі і народа

Прынцыпцы трэцяй Праграмы знамяную новую ваку ў гісторыі развіцця партыі і ўсяго савецкага грамадства. Праграмы КПСС можна параўнаць з трыоўнечай ракетай. Першая ступень вырвала нашу краіну з капіталістычнага свету, другая — узняла яе да сацыялізму, а трэцяя — заклікала вывесці на арбіту камунізму.

У дакладзе характарызуецца асноўныя рысы праекта новай Праграмы. Галоўнае заключэнне ў тым, што гэта — канкрэтная, навуковая абгрунтаваная Праграма будаўніцтва камунізму. Яна знамяную новы этап у развіцці рэвалюцыйнай тэорыі Маркса, Энгельса, Леніна, дае ясны адказ на ўсе карэнныя пытанні тэорыі і практыкі барацьбы за камунізм.

Увесь дух, увесь змест праекта адлюстроўвае адзінаццую і непарывнае тэорыю марксізма-ленінізму і практыкі камуністычнага будаўніцтва. У ёй знайшоў поўнае ажыццяўленне лозунг: «Усё ў імя чалавека, для шчасця чалавека».

Праект Праграмы выходзіць з новых міжнародных умоў: будаўніцтва камунізму разгортваецца не ў капіталістычным асяродку, а ў аб'ектывна існаваным сучасным сацыялізм, узрастаючым перавагі сіл сацыялізма над сіламі імперыялізму, сіл міру над сіламі вайны.

Праграма прасякнута духам сацыялістычнага інтэрнацыяналізму, сапраўднага камуністычнага гуманізму. Ідэямі міру і братэрства паміж народамі.

М. С. Хрушчов называе асноўныя рысы камуністычнага грамадства. Камунізм прадугледжвае высокаарганізаваную і

цэнтралізаваную ў маштабах усяго грамадства вытворчасць, кіраванне якой ажыццяўляецца на аснове самых шырокіх дэмакратычных прынцыпаў. Камуністычнае грамадства, як ніякае іншае, будзе мець патрэбу ў адзіным планаваным народнай гаспадарцы, у арганізаваным размеркаванні працы і рэгуляванні рабочага часу. Развіццё камуністычнай гаспадаркі немагчыма без самага актыўнага ўдзелу ўсяго народа ў кіраванні вытворчасцю.

Пастарычныя рамкі праекта Праграмы — 20 гадоў. За гэты час у галіне эканамічнай будзе створана матэрыяльна-тэхнічная база камунізму; у галіне сацыяльных адносін будзе адбыцца ліквідацыя існуючых яшчэ рэшткаў розніцы паміж класамі, знішчэнне ў іх асяродку грамадства працоўнага камунізму, у асноўным будучы ліквідаваны істотныя адрозненні паміж гарадамі і вёскамі, а затым паміж фізічнай і розумовай працай, узрасце эканамічная і ідэяльная супольнасць нацыі, развіццё рысы чалавека камуністычнага грамадства, які будзе гарманічна спалучаць у сабе высокую ідэальнасць, шырокую адукацыю, маральную чысціню і фізічную даасналасць; у галіне палітычнай гэта значыць, што ўсе грамадзяне, будучы прымаць удзел у кіраванні грамадскімі справамі, у выніку вайшывага развіцця сацыялістычнай дэмакратыі грамадства падрыхтоўвацца да поўнага ажыццяўлення прынцыпаў камуністычнага самакіравання.

На гэтым этапе развіцця прадукцыйных сіл і сацыялістычных вытворчых адносін пастаўлена задача, а гэта значыць пераадоленне класавых адрозненняў паміж рабочымі і сялянамі, істотных адрозненняў паміж гарадамі і вёскамі, стварэнне ўмоў для арганічнага спалучэння фізічнай і розумовай працы.

Агульнанародная ўласнасць складае аснову жыцця ўсёго насельніцтва, у тым ліку і каласнага сялянства. У той жа час у кожнай асобнай-каласнай уласнасці ўнікаюць і ўзаемаўзгодненыя рысы, характэрныя для агульнанароднага дабрабыту. Жыццё вядзе да наўхільнага збліжэння агульна-народнай і кааператывнай форм уласнасці, і творчасці; развіццё вытворчых матэрыяльных дабраў для задавальнення ўсіх патрэб савецкага чалавека, забеспечыць самы высокі ўзровень жыцця ўсяго насельніцтва, стварыць усе ўмовы для пераходу ў далейшым да размеркавання па патрэбнасці.

Нарэшце толькі на шляхах пабудовы матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму можна выйграць акаанічнае спадарожніцтва з капіталізмам.

Дакладчык адзначае, што для стварэн-

ня матэрыяльна-тэхнічнай базы ў нас ёсць усе магчымасці.

Стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму запатрабуе велізарных сродкаў. На наступныя 20 гадоў капіталістычнае ўладанне ў народную гаспадарку СССР намячаюцца ў суме прыкладна ў два разы большыя сродкі, чым у перыяд індустрыялізацыі, — і першы за ўсё таму, што ў нашай краіне створана магутная прамысловасць.

У дакладзе гаворыцца аб велізарнай ролі цяжкай прамысловасці ў росце народнага дабрабыту, а таксама ў вырашэнні праблемы накіплення. У той жа час партыя прыкладае ўсе намаганні да таго, каб цяжкая індустрыя па ўсёбаразостай ступені забяспечыла павелічэнне выпуску прадметаў спажывання.

У наступныя 20 гадоў валавы грамадскі прадукт намячаецца павялічыцца прыкладна ў пяць разоў. Выпуск прамысловых прадукцый ўзрасце не менш чым у 6 разоў, а валовы прадукцыі сельскай гаспадаркі — прыкладна ў 3,5 раз. Праз 20 гадоў СССР будзе выпускаць амаль у два разы больш прамысловых прадукцый, чым цяпер выпускаеца ў ўсім несацыялістычным свеце.

Ленінская ідэя судэльнай электрыфікацыі — стрыжань усяй праграмы будаўніцтва камунізму. На працягу 20 гадоў будзе пабудавана 180 магутных гідрэлектрастанцый, калі 200 рэальных цэплавых электрастанцый магутнасцю да трох мільянаў кілават кожная, а таксама 260 буйных цэплавых электрастанцый.

Прадугледжваецца велізарнае развіццё машынабудавання. Будзе пабудавана 2.800 новых машынабудавальных і металаапрацоўчых прадпрыемстваў, пераважна на ўсходніх раёнах краіны. 1.900 старых — будучы рэканструюваны. Гэта дазволіць павялічыць агульны аб'ём выпуску прадукцыі машынабудавальнай і металаапрацоўчай прамысловасці ў 10—11 разоў, у тым ліку выпуск аўтаматычных і паўаўтаматычных ліній — больш чым у 60 разоў.

Вылічэннае значэнне набывае хімічная індустрыя. Яе прадукцыя пры інтэнсіўным развіцці наменклатуры ўзрасце прыкладна ў 17 разоў. У генеральнай перспектыве ўдзяляецца вялікая ўвага паліўнай і металургічнай прамысловасці. Чорная металургия павінна забяспечыць магчымасць выпалкі сталі ў размерых прыкладна 250 мільянаў тон у год. Праз 9 год выпалкі сталі ў Савецкім Саюзе ўжо будзе прыкладна на 55 мільянаў тон перавышаць цяперашні ўзровень выпалкі ў ЗША.

Дакладчык гаворыць таксама аб задачах развіцця вытворчасці каларовых металаў, будучых матэрыялаў, павелічэння выпуску прадметаў спажывання, павышэння прадукцыйнасці грамадскай працы, павышэння развіцця прадукцыйных сіл.

Праект Праграмы нашай партыі, працягвае М. С. Хрушчов, дае глыбокую характарыстыку тым сацыяльным, эканамічным і палітычным змяненням у вёсцы, якія адбыліся ў выніку перамогі каласнага ладу, устанавлення сацыялістычнай сістэмы сельскай гаспадаркі. Наша партыя можа захаваць гэтае тым, што яна выхавала новага сялянца, які ідзе ў нагу з гераічным рабочым класам і ажыццяўляе актыўным будаўніцтвам новага жыцця.

За 20 год агульна аб'ём прадукцыі сельскай гаспадаркі павялічыцца прыкладна ў тры з паловай раз, валовая вытворчасць збожжа — больш чым у два разы, мяса — амаль у чатыры разы і малака — амаль у тры разы.

У 1960 годзе вытворчасць збожжа складала 8,2 мільярда пудоў. У 1970 годзе яна будзе вырасці да 14 мільярдаў, а ў 1980 годзе — 18—19 мільярдаў пудоў.

IV. Развіццё камуністычных грамадскіх адносін і фарміраванне новага чалавека

Пры пераходзе да камунізму, працягвае М. С. Хрушчов, разам з магутным уздымам прадукцыйных сіл ідзе працэс паступовага перастання сацыялістычных грамадскіх адносін у камуністычныя. У развіцці СССР настаў той гістарычны перыяд, калі неабходна вырашаецца задача стварэння базіскавага камуністычнага грамадства свабодных і сядавых працоўных.

Найбольшым вопытам савецкага грамадства пацвердзіла вывады марксізма-ленінізму аб тым, што для ліквідацыі класаў і класавых адрозненняў неабходна: пераперша, скончыць панаванне эксплуатацыйнага класаў — памешчыкаў і капіталістаў, знішчыць іх прыватную ўласнасць на сродкі вытворчасці, якая складае акаанічна-ную аснову эксплуатацыйнага чалавека чалавек. Па-другое, перафарміраваць аднаасобную дробнагаспадарчую гаспадарку ў буйную калектывную, заавершыць стварэнне адзінай сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі, ліквідаваць апаіцы, эксплуатацыйны клас, клас кулакоў. Абедзве гэтыя задачы ўжо вырашаны.

На базе высокага развіцця прадукцыйных сіл і сацыялістычных вытворчых адносін пастаўлена задача, а гэта значыць пераадоленне класавых адрозненняў паміж рабочымі і сялянамі, істотных адрозненняў паміж гарадамі і вёскамі, стварэнне ўмоў для арганічнага спалучэння фізічнай і розумовай працы.

Агульнанародная ўласнасць складае аснову жыцця ўсёго насельніцтва, у тым ліку і каласнага сялянства. У той жа час у кожнай асобнай-каласнай уласнасці ўнікаюць і ўзаемаўзгодненыя рысы, характэрныя для агульнанароднага дабрабыту. Жыццё вядзе да наўхільнага збліжэння агульна-народнай і кааператывнай форм уласнасці, і творчасці; развіццё вытворчых матэрыяльных дабраў для задавальнення ўсіх патрэб савецкага чалавека, забеспечыць самы высокі ўзровень жыцця ўсяго насельніцтва, стварыць усе ўмовы для пераходу ў далейшым да размеркавання па патрэбнасці.

Нарэшце толькі на шляхах пабудовы матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму можна выйграць акаанічнае спадарожніцтва з капіталізмам.

Дакладчык адзначае, што для стварэн-

ня матэрыяльна-тэхнічнай базы ў нас ёсць усе магчымасці.

Стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму запатрабуе велізарных сродкаў. На наступныя 20 гадоў капіталістычнае ўладанне ў народную гаспадарку СССР намячаюцца ў суме прыкладна ў два разы большыя сродкі, чым у перыяд індустрыялізацыі, — і першы за ўсё таму, што ў нашай краіне створана магутная прамысловасць.

У дакладзе гаворыцца аб велізарнай ролі цяжкай прамысловасці ў росце народнага дабрабыту, а таксама ў вырашэнні праблемы накіплення. У той жа час партыя прыкладае ўсе намаганні да таго, каб цяжкая індустрыя па ўсёбаразостай ступені забяспечыла павелічэнне выпуску прадметаў спажывання.

У наступныя 20 гадоў валавы грамадскі прадукт намячаецца павялічыцца прыкладна ў пяць разоў. Выпуск прамысловых прадукцый ўзрасце не менш чым у 6 разоў, а валовы прадукцыі сельскай гаспадаркі — прыкладна ў 3,5 раз. Праз 20 гадоў СССР будзе выпускаць амаль у два разы больш прамысловых прадукцый, чым цяпер выпускаеца ў ўсім несацыялістычным свеце.

Ленінская ідэя судэльнай электрыфікацыі — стрыжань усяй праграмы будаўніцтва камунізму. На працягу 20 гадоў будзе пабудавана 180 магутных гідрэлектрастанцый, калі 200 рэальных цэплавых электрастанцый магутнасцю да трох мільянаў кілават кожная, а таксама 260 буйных цэплавых электрастанцый.

Прадугледжваецца велізарнае развіццё машынабудавання. Будзе пабудавана 2.800 новых машынабудавальных і металаапрацоўчых прадпрыемстваў, пераважна на ўсходніх раёнах краіны. 1.900 старых — будучы рэканструюваны. Гэта дазволіць павялічыць агульны аб'ём выпуску прадукцыі машынабудавальнай і металаапрацоўчай прамысловасці ў 10—11 разоў, у тым ліку выпуск аўтаматычных і паўаўтаматычных ліній — больш чым у 60 разоў.

Вылічэннае значэнне набывае хімічная індустрыя. Яе прадукцыя пры інтэнсіўным развіцці наменклатуры ўзрасце прыкладна ў 17 разоў. У генеральнай перспектыве ўдзяляецца вялікая ўвага паліўнай і металургічнай прамысловасці. Чорная металургия павінна забяспечыць магчымасць выпалкі сталі ў размерых прыкладна 250 мільянаў тон у год. Праз 9 год выпалкі сталі ў Савецкім Саюзе ўжо будзе прыкладна на 55 мільянаў тон перавышаць цяперашні ўзровень выпалкі ў ЗША.

Дакладчык гаворыць таксама аб задачах развіцця вытворчасці каларовых металаў, будучых матэрыялаў, павелічэння выпуску прадметаў спажывання, павышэння прадукцыйнасці грамадскай працы, павышэння развіцця прадукцыйных сіл.

Праект Праграмы нашай партыі, працягвае М. С. Хрушчов, дае глыбокую характарыстыку тым сацыяльным, эканамічным і палітычным змяненням у вёсцы, якія адбыліся ў выніку перамогі каласнага ладу, устанавлення сацыялістычнай сістэмы сельскай гаспадаркі. Наша партыя можа захаваць гэтае тым, што яна выхавала новага сялянца, які ідзе ў нагу з гераічным рабочым класам і ажыццяўляе актыўным будаўніцтвам новага жыцця.

За 20 год агульна аб'ём прадукцыі сельскай гаспадаркі павялічыцца прыкладна ў тры з паловай раз, валовая вытворчасць збожжа — больш чым у два разы, мяса — амаль у чатыры разы і малака — амаль у тры разы.

У 1960 годзе вытворчасць збожжа складала 8,2 мільярда пудоў. У 1970 годзе яна будзе вырасці да 14 мільярдаў, а ў 1980 годзе — 18—19 мільярдаў пудоў.

IV. Развіццё камуністычных грамадскіх адносін і фарміраванне новага чалавека

Пры пераходзе да камунізму, працягвае М. С. Хрушчов, разам з магутным уздымам прадукцыйных сіл ідзе працэс паступовага перастання сацыялістычных грамадскіх адносін у камуністычныя. У развіцці СССР настаў той гістарычны перыяд, калі неабходна вырашаецца задача стварэння базіскавага камуністычнага грамадства свабодных і сядавых працоўных.

Найбольшым вопытам савецкага грамадства пацвердзіла вывады марксізма-ленінізму аб тым, што для ліквідацыі класаў і класавых адрозненняў неабходна: пераперша, скончыць панаванне эксплуатацыйнага класаў — памешчыкаў і капіталістаў, знішчыць іх прыватную ўласнасць на сродкі вытворчасці, якая складае акаанічна-ную аснову эксплуатацыйнага чалавека чалавек. Па-другое, перафарміраваць аднаасобную дробнагаспадарчую гаспадарку ў буйную калектывную, заавершыць стварэнне адзінай сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі, ліквідаваць апаіцы, эксплуатацыйны клас, клас кулакоў. Абедзве гэтыя задачы ўжо вырашаны.

На базе высокага развіцця прадукцыйных сіл і сацыялістычных вытворчых адносін пастаўлена задача, а гэта значыць пераадоленне класавых адрозненняў паміж рабочымі і сялянамі, істотных адрозненняў паміж гарадамі і вёскамі, стварэнне ўмоў для арганічнага спалучэння фізічнай і розумовай працы.

Агульнанародная ўласнасць складае аснову жыцця ўсёго насельніцтва, у тым ліку і каласнага сялянства. У той жа час у кожнай асобнай-каласнай уласнасці ўнікаюць і ўзаемаўзгодненыя рысы, характэрныя для агульнанароднага дабрабыту. Жыццё вядзе да наўхільнага збліжэння агульна-народнай і кааператывнай форм уласнасці, і творчасці; развіццё вытворчых матэрыяльных дабраў для задавальнення ўсіх патрэб савецкага чалавека, забеспечыць самы высокі ўзровень жыцця ўсяго насельніцтва, стварыць усе ўмовы для пераходу ў далейшым да размеркавання па патрэбнасці.

Нарэшце толькі на шляхах пабудовы матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму можна выйграць акаанічнае спадарожніцтва з капіталізмам.

Дакладчык адзначае, што для стварэн-

ня матэрыяльна-тэхнічнай базы ў нас ёсць усе магчымасці.

Стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму запатрабуе велізарных сродкаў. На наступныя 20 гадоў капіталістычнае ўладанне ў народную гаспадарку СССР намячаюцца ў суме прыкладна ў два разы большыя сродкі, чым у перыяд індустрыялізацыі, — і першы за ўсё таму, што ў нашай краіне створана магутная прамысловасць.

У дакладзе гаворыцца аб велізарнай ролі цяжкай прамысловасці ў росце народнага дабрабыту, а таксама ў вырашэнні праблемы накіплення. У той жа час партыя прыкладае ўсе намаганні да таго, каб цяжкая індустрыя па ўсёбаразостай ступені забяспечыла павелічэнне выпуску прадметаў спажывання.

У наступныя 20 гадоў валавы грамадскі прадукт намячаецца павялічыцца прыкладна ў пяць разоў. Выпуск прамысловых прадукцый ўзрасце не менш чым у 6 разоў, а валовы прадукцыі сельскай гаспадаркі — прыкладна ў 3,5 раз. Праз 20 гадоў СССР будзе выпускаць амаль у два разы больш прамысловых прадукцый, чым цяпер выпускаеца ў ўсім несацыялістычным свеце.

Ленінская ідэя судэльнай электрыфікацыі — стрыжань усяй праграмы будаўніцтва камунізму. На працягу 20 гадоў будзе пабудавана 180 магутных гідрэлектрастанцый, калі 200 рэальных цэплавых электрастанцый магутнасцю да трох мільянаў кілават кожная, а таксама 260 буйных цэплавых электрастанцый.

Прадугледжваецца велізарнае развіццё машынабудавання. Будзе пабудавана 2.800 новых машынабудавальных і металаапрацоўчых прадпрыемстваў, пераважна на ўсходніх раёнах краіны. 1.900 старых — будучы рэканструюваны. Гэта дазволіць павялічыць агульны аб'ём выпуску прадукцыі машынабудавальнай і металаапрацоўчай прамысловасці ў 10—11 разоў, у тым ліку выпуск аўтаматычных і паўаўтаматычных ліній — больш чым у 60 разоў.

Умацаванне сацыялізма на міжнароднай арэне адпавядае неабходнасці ў дзяржаве, і яна адпавядае.

Той факт, што дыктатура пралетарыята перастала быць неабходнай, ні ў якой меры не значыць якога-небудзь аслаблення грамадскага парадку і законнасці. Побач з дзяржаўнымі органамі ў барацьбе супраць антыграмадскіх і ачужаючых элементаў узрастае роля грамадскіх арганізацый працоўных.

Пераход да камунізму запатрабуе пастаўленага налішчэння дзейнасці дзяржаўнага і гаспадарчага апарату, развіцця ў ім дэмакратычных і грамадскіх асфю. Апарат савецкіх, гаспадарчых і іншых органаў павінен стаць яшчэ больш простым, дэспічным і аператыўным, своечасова і чыла адпавядаць на запатрабаванні грамадзян.

Разгортванне сацыялістычнага дэмакратычнага развіцця на павышэнне ролі грамадскіх арганізацый, прафсаюзаў, камсамола, кааператываў, культуры-асвет

